

**Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

ZITTING 1986-1987

2 JULI 1987

WETSVOORSTEL

**tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke
meerderjarigheid tot achttien jaar**

AMENDEMENTEN

N° 1 VAN Mevr. VOGELS

Artikel 1

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 1. — Artikel 37 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen, door de volgende bepaling:

Art. 37. — De getuigen, bloedverwanten of anderen, die bij de akten van de burgerlijke stand worden voorgebracht, moeten meerderjarig zijn. Zij worden gekozen door de belanghebbende personen. »

VERANTWOORDING

Het woord « meerderjarig » is duidelijker dan het woord « achttien » en verdient daarom de voorkeur. Anderzijds dient de laatste zin van het huidige artikel 37 Burgerlijk Wetboek te vervallen. Er is inderdaad geen reden om te veronderstellen dat omwille van een huwelijksband twee personen niet als objectieve getuigen zouden kunnen optreden.

N° 2 VAN Mevr. VOGELS

Art. 2

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 2. — De artikelen 73, 76, 4°, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 182, 186 en 476 van hetzelfde wetboek worden opgeheven. »

Zie:

- 926-86/87:

— N° 1: Wetsvoorstel van de heer Bourgeois, Mevr. Goor-Eyben en Merckx-Van Goey.

**Chambre
des Représentants**

SESSION 1986-1987

2 JUILLET 1987

PROPOSITION DE LOI

**abaissant à dix-huit ans
l'âge de la majorité civile**

AMENDEMENTS

N° 1 DE Mme VOGELS

Article 1

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 1er. — L'article 37 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 37. — Les témoins produits aux actes de l'état civil devront être majeurs. Ils seront choisis par les personnes intéressées. »

JUSTIFICATION

Le mot « majeur » est plus clair que les mots « dix-huit ans », auxquels il doit dès lors être préféré. Il convient en outre de supprimer la dernière phrase de l'article 37 du Code civil. Il n'y a en effet aucune raison de supposer que deux personnes mariées ne pourraient pas être des témoins objectifs.

N° 2 DE Mme VOGELS

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 2. — Les articles 73, 76, 4°, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 182, 186 et 476 du même Code sont abrogés. »

Voir:

- 926-86/87:

— N° 1: Proposition de loi de M. Bourgeois et Mmes Goor-Eyben et Merckx-Van Goey.

N^r 3 VAN Mevr. VOGELS

Art. 3

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 3. — In artikel 108 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 31 maart 1987, worden de woorden "beneden achttien jaar" weggelaten. »

N^r 4 VAN Mevr. VOGELS

Art. 4

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 4. — Artikel 144 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

Art. 144. — Niemand mag een huwelijk aangaan vóór hij de volle leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. »

N^r 5 VAN Mevr. VOGELS

Art. 6

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 6. — In artikel 183 van hetzelfde Wetboek worden de woorden "of door de bloedverwanten wier toestemming vereist was" en de woorden "wanneer het huwelijk uitdrukkelijk of stilzwijgend is goedgekeurd door hen wier toestemming noodzakelijk was, of" weggelaten. »

N^r 6 VAN Mevr. VOGELS

Art. 7

Dit artikel weggelaten.

VERANTWOORDING

De discriminatie tussen jongens en meisjes dient opgeheven te worden. Dit heeft dan tot gevolg dat minderjarigen niet meer mogen huwen (met uitzondering van de dispensatie verleend door de Koning overeenkomstig artikel 145, Burgerlijke Wetboek), zodat minderjarigen — per definitie — geen toestemming meer behoeven. Anderzijds heeft het geen zin, zoals artikel 2 van het voorstel het doet, om meerderjarigen tussen 18 en 20 jaar nog te verplichten de toestemming van verwanten te vragen (zie hierover wijlen Professor Pauwels en Mevr. Nuytinck, Voorstellen betreffende het wetsontwerp tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar, R. W., 1975-1976, 1333-1334). Alle artikelen betreffende de toestemming kunnen dan ook opgeheven worden, wat meteen als bijkomend voordeel heeft een vereenvoudiging in ons recht.

N^r 7 VAN Mevr. VOGELS

Art. 5bis (nieuw)

Een artikel 5bis (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 5bis. — Artikel 170 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

N° 3 DE Mme VOGELS

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 3. — A l'article 108 du même Code, modifié par la loi du 31 mars 1987, les mots "de moins de 18 ans" sont supprimés. »

N° 4 DE Mme VOGELS

Art. 4

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 4. — L'article 144 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

Art. 144. — Nul ne peut contracter mariage avant l'âge de dix-huit ans accomplis. »

N° 5 DE Mme VOGELS

Art. 6

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 6. — A l'article 183 du même Code, les mots "ni par les parents dont le consentement était requis" et les mots "toutes les fois que le mariage a été approuvé expressément ou tacitement par ceux dont le consentement était nécessaire" sont supprimés. »

N° 6 DE Mme VOGELS

Art. 7

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Il faut supprimer toute discrimination entre garçons et filles. Les mineurs ne pourront dès lors plus contracter mariage (sauf dispense accordée par le Roi conformément à l'article 145 du Code civil), et n'auront donc plus besoin du consentement. Il est par ailleurs absurde de prévoir, comme le fait l'article 2 de la proposition, que les enfants majeurs n'ayant pas encore atteint l'âge de 20 ans devront encore demander le consentement des parents (voir à ce propos feu le professeur Pauwels et Mme Nuytinck, « Voorstellen betreffende het wetsontwerp tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar », R. W., 1975-1976, 1333-1334). Il convient dès lors de supprimer tous les articles relatifs au consentement, ce qui présente l'avantage supplémentaire de simplifier notre droit.

N° 7 DE Mme VOGELS

Art. 5bis (nouveau)

Insérer un article 5bis (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 5bis. — L'article 170 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

Art. 170. — Wat de vorm betreft worden beschouwd als geldig in België:

1. De huwelijken tussen Belgen, en tussen Belgen en vreemdelingen, welke in een vreemd land zijn voltrokken met inachtnaam van de in dat land gebruikelijke vormen;

2. De huwelijken tussen Belgen en tussen Belgen en vreemdelingen voltrokken door de diplomatieke ambtenaren van het consulaire korps aan wie de functie van ambtenaar van de burgerlijke stand is opgedragen.»

VERANTWOORDING

Geen onderscheid kan nog geduld worden voor huwelijken met Belgische vrouwen of met Belgen aangegaan.

N° 8 VAN Mevr. VOGELS

Art. 7bis (nieuw)

Een artikel 7bis (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 7bis. — Artikel 210 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven. »

VERANTWOORDING

Deze regeling is voorbijgestreefd, weinig praktisch en beantwoordt niet aan de werkelijkheid. Het is ook een oorzaak van spanningen tussen familieleden en wordt door de rechtbanken uiterst zelden, en dan nog met tegenzin, toegepast. Nu valt het echter te vrezen dat, wanneer de meerderjarigheid op 18 jaar wordt vastgesteld, en een behoeftige meerderjarige van 18 of 19 jaar vraagt steun aan zijn ouders, de rechtbank geneigd zal zijn om hem terug naar zijn ouders te sturen.

N° 9 VAN Mevr. VOGELS

Art. 7ter (nieuw)

Een artikel 7ter (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 7ter. — Artikel 275 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven. »

VERANTWOORDING

De leeftijdsvereiste van 23 jaar voor het indienen van een vordering tot echtscheiding door onderlinge toestemming heeft geen zin. Zie Professor Pintens, Echtscheiding, T. P. R., 1985, 14, n° 23. Naast de daar vermelde redenen, verwijzend naar het wetsvoorstel Boel, Parl. Stuk Senaat n° 475/1, 1982-1983, komt, t.g.v. huidig voorstel hier nog bij, dat een jongere die sedert bijvoorbeeld 4 jaar meerderjarig is, nog niet zou mogen uit de echt scheiden door onderlinge toestemming. Zie ook Pauwels en Nuytinck, o.c., 1335-1336.

N° 10 VAN Mevr. VOGELS

Art. 14bis (nieuw)

Een artikel 14bis (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 14bis. — In artikel 730 van hetzelfde Wetboek wordt het woord "vader" vervangen door het woord "ouder". »

Art. 170. — Seront considérés comme valables en Belgique quant à la forme:

1. Les mariages entre citoyens belges, et ceux entre citoyens belges et étrangers célébrés en pays étranger dans les formes usitées dans ledit pays;

2. Les mariages entre citoyens belges et entre citoyens belges et étrangers célébrés par les agents diplomatiques du corps consulaire à qui les fonctions d'officier de l'état civil ont été conférées. »

JUSTIFICATION

Aucune distinction ne peut plus être tolérée entre des mariages contractés avec des femmes belges ou avec des hommes belges.

N° 8 DE Mme VOGELS

Art. 7bis (nouveau)

Insérer un article 7bis (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 7bis. — L'article 210 du même Code est abrogé. »

JUSTIFICATION

Cette disposition est dépassée, peu pratique et irréaliste. Elle est également source de tension entre parents et n'est appliquée que très rarement, et encore avec réticence par les tribunaux. Il faut toutefois craindre que, la majorité étant fixée à 18 ans, les tribunaux auront tendance à renvoyer chez leurs parents les enfants majeurs de 18 ou 19 ans qui demanderont l'aide de ces derniers.

N° 9 DE Mme VOGELS

Art. 7ter (nouveau)

Insérer un article 7ter (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 7ter. — L'article 275 du même Code est abrogé. »

JUSTIFICATION

La condition d'âge de 23 ans, prévue pour pouvoir demander le divorce par consentement mutuel, n'a aucun sens (voir Prof. Pintens, Echtscheiding, T. P. R., 1985, 14, n° 23). Aux arguments qui y sont exposés, et qui sont basés sur la proposition de loi Boel (Doc. Sénat n° 475/1, 1982-1983), s'ajoute qu'une personne qui, en vertu des dispositions de la présente proposition de loi, serait par exemple majeure depuis quatre ans ne pourrait toujours pas divorcer par consentement mutuel. (Voir aussi Pauwels et Nuytinck, o.c., 1335-1336).

N° 10 DE Mme VOGELS

Art. 14bis (nouveau)

Insérer un article 14bis (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 14bis. — A l'article 730 du même Code, le mot "père" est remplacé par le mot "parent". »

N^r 11 VAN Mevr. VOGELSArt. 14ter (nieuw)

Een artikel 14ter (nieuw) invoegen, luidend als volgt:

« Art. 14ter. — In artikel 736 en in artikel 738 van hetzelfde Wetboek wordt het woord "stamvader" vervangen door het woord "stamouder". »

N^r 12 VAN Mevr. VOGELSArt. 14^{quater} (nieuw)

Een artikel 14^{quater} (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 14^{quater}. — In artikel 737 en in artikel 738 van hetzelfde Wetboek worden de woorden "zoon", "vader", "kleinzoon" en "grootvader" telkens respectievelijk vervangen door de woorden "kind", "ouder", "kleinkind" en "grootouder". »

VERANTWOORDING

Deze formele discriminatie op grond van het geslacht dient afgeschaft te worden (zie Professor Gerlo, *De gelijkheid van man en vrouw en het Burgerlijke Wetboek*, T.P.R. 1976, 207, nota 3).

N^r 13 VAN Mevr. VOGELS

Art. 14

In fine van het voorgestelde artikel 488, de woorden « behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen » weglaten.

N^r 14 VAN Mevr. VOGELS

Art. 15

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 15. — Artikel 1095 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven. »

VERANTWOORDING

Daar uit het amendement n^r 4 volgt dat een minderjarige niet meer kan huwen, heeft dit artikel geen bestaansreden meer.

N^r 15 VAN Mevr. VOGELS

Art. 17

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 17. — Artikel 1309 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven. »

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij het amendement n^r 14.

N° 11 DE Mme VOGELSArt. 14ter (nouveau)

Insérer un article 14ter (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 14ter. — Dans le texte néerlandais des articles 736 et 738 du même Code, le mot "stamvader" est remplacé par le mot "stamouder". »

N° 12 DE Mme VOGELSArt. 14^{quater} (nouveau)

Insérer un article 14^{quater} (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 14^{quater}. — Aux articles 737 et 738 du même Code, les mots "fils", "père", "petit-fils" et "aïeul" sont respectivement remplacés par les mots "enfant", "parent", "petit-enfant" et "grand-parent". »

JUSTIFICATION

Il convient de supprimer la discrimination formelle sur la base du sexe (voir professeur Gerlo, *De gelijkheid van man en vrouw en het Burgerlijk Wetboek*, T.P.R. 1976, 207, note 3).

N° 13 DE Mme VOGELS

Art. 14

A la fin de l'article 488 proposé, supprimer les mots « sauf les exceptions prévues par la loi ».

N° 14 DE Mme VOGELS

Art. 15

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 15. — L'article 1095 du même Code est abrogé. »

JUSTIFICATION

Etant donné que les mineurs ne pourront plus contracter mariage en vertu de l'amendement n° 4, cet article devient sans objet.

N° 15 DE Mme VOGELS

Art. 17

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 17. — L'article 1309 du même Code est abrogé. »

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 14.

N° 16 VAN Mevr. VOGELS

Art. 17bis (nieuw)

Een artikel 17bis, (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 17bis. — In artikel 35, eerste lid van de Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming worden de woorden "tot het huwelijk" weggelaten. »

VERANTWOORDING

Dit volgt logisch uit het amendement n° 4.

N° 17 VAN Mevr. VOGELS

Art. 21bis (nieuw)

Een artikel 21bis (nieuw) invoegen luidend als volgt:

« Art. 21bis. — In artikel 40 van dezelfde wet wordt het woord "vijfentwintig" vervangen door het woord "twin-
tig". »

VERANTWOORDING

Wanneer volgens het voorstel de jeugdbescherming nog kan optreden tot de meerderjarige twintig jaar oud is, is het logisch dat in dit artikel eenzelfde leeftijd als maximum gesteld wordt.

N° 18 VAN Mevr. VOGELS

Art. 24

Op de voorlaatste regel, het woord « eenentwintig » vervangen door het woord « twintig ».

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van het amendement N° 17.

N° 19 VAN Mevr. VOGELS

Art. 31

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel heeft uiteraard geen zin meer wanneer t.g.v. het amendement n° 12, artikel 154 B.W. opgeheven wordt.

N° 20 VAN Mevr. VOGELS

Art. 33

Op de eerste regel, de woorden « in hetzelfde wetboek » vervangen door de woorden « in het Strafwetboek ».

N° 26 DE Mme VOGELS

Art. 17bis (nouveau)

Insérer un article 17bis (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 17bis. — A l'article 35, premier alinéa, de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, les mots "au mariage" sont supprimés. »

JUSTIFICATION

Cet amendement est la suite logique de l'amendement n° 4.

N° 17 DE Mme VOGELS

Art. 21bis (nouveau)

Insérer un article 21bis (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 21bis. — A l'article 40 de la même loi, les mots "vingt-cinq ans" sont remplacés par les mots "vingt ans". »

JUSTIFICATION

Si, selon la proposition, la protection de la jeunesse peut encore s'appliquer jusqu'à ce que le majeur ait atteint l'âge de vingt ans, il est logique de fixer la même limite d'âge comme maximum dans l'article en question.

N° 18 DE Mme VOGELS

Art. 24

A la huitième ligne, remplacer les mots « vingt et un » par le mot « vingt ».

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 17.

N° 19 DE Mme VOGELS

Art. 31

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

L'article proposé n'a plus de raison d'être étant donné que l'amendement n° 12 tend à abroger l'article 154 du Code civil.

N° 20 DE Mme VOGELS

Art. 33

A la première ligne, remplacer les mots « dans le même Code » par les mots « dans le Code pénal ».

VERANTWOORDING

Dit amendement heeft enkel tot doel een technische vergissing recht te zetten.

N^r 21 VAN Mevr. VOGELS

Art. 35

Het woord « eenentwintig » vervangen door het woord « *twintig* ».

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement het n° 18.

M. VOGELS

JUSTIFICATION

Cet amendement vise uniquement à corriger une erreur technique.

N° 21 DE Mme VOGELS

Art. 35

Remplacer le chiffre « 21 » par le chiffre « 20 ».

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 18.